

28.05.2012

Sisäasiainministeriö
PL 26

00023 Valtioneuvosto

Lausuntopyyntö 10.5.2012

Poliisin hallintorakenteen kehittämistä koskeva lausunto

Itä-Suomen aluehallintovirasto toteaa poliisin hallintorakenteen kehittämistä (PORA III) seuraavaa:

Itä-Suomen aluehallintovirasto on huolissaan siitä, että poliisin palveluverkkoa ollaan karsimassa osana hallintorakenteen kehittämistä. Itä-Suomessa poliisin toimintavalmiusajat ovat heikentyneet ja maakuntien sisällä toimintavalmiusajat ovat eriytyneet. Itä-Suomen alueella on kuntia, joissa on jopa kolme kertaa heikompia toimintavalmiusaikoja kuin maassa keskimäärin. Pienten ja syrjäisten kuntien toimintavalmiusajat ovat liki tunnin luokkaa. Maakunnalliset toiminta-aikojen keskiarvot eivät näytä syrjäisempien kuntien todellisuutta.

Itä-Suomen aluehallintoviraston peruspalvelujen arvioinnin 2011 mukaan on läheisväkivalta lisääntynyt 18 prosenttia (kotihälytystehtävien lukumäärä) sekä lapsiin ja nuoriin kohdistunut väkivalta lisääntynyt 27 prosentilla Itä-Suomessa.

Kuntakäynneillämme on tullut esille huoli poliisin entistä vähäisemmästä näkyvyydestä. Poliisia tarvittaisiin entistä enemmän ehkäisevästi ja sen näkyvyyttä katukuvassa tulisi lisätä. Samoin keskusteluissamme Itä-Suomen poliisilaitosten kanssa ovat poliisilaitosten päälliköt tuoneet toistuvasti esille huolensa nuorten syrjäytymisestä, runsaasta alkoholinkäytöstä ja näistä aiheutuvista seurannaisvaikutuksista väkivaltaisena käyttäytymisenä ja -rikoksina. Itä-Suomessa oli syrjäytyneitä nuoria vuonna 2010 yli 4400 ja näistä kaikkien tilastojen ulkopuolella oli jo yli 2600 nuorta.

Hallintorakenneuudistusta tehtäessä tulisi ottaa huomioon poliisin palveluverkon kattavuus ja alueelliset erityispiirteet. Harvaan asutuilla alueilla julkisten turvallisuuspalvelujen määrä on vähäisempi ja toimintavalmiusajat ovat heikompia poliisin, pelastustoimen sekä ensihoidon osalta.

Uudistusta ei tulisi tehdä samanlaisena koko Suomessa, vaan alueiden erityispiirteet tulisi huomioida. Itä-Suomessa on harvaan asuttujen alueiden yhteiskunnallisen turvallisuuden järjestäminen tärkeää. Vähäisten voimavarojen lisäämiseksi Pohjois-Karjalassa on Harva-alueiden pilottihankkeen jälkeen tehty toimialarajat ylittävää yhteistyötä poliisin, Rajavartiolaitoksen ja Tullin kesken.

Itä-Suomessa on huomattava erityisesti Venäjän rajan läheisyys ja rajanylityspaikan aiheuttamat lisäongelmat. Lisäksi Itä-Suomen kunnista monet ovat harvaan asuttuja ja palvelut sijaitsevat kaukana. Itä-Suomen erityispiirteenä on runsas vesistöisyys, ja siitä aiheutuu vaaratilanteita ja onnettomuuksia. Itä-Suomen asukasluku on pieni, mutta kesäaikainen matkailu ja loma-asuminen lisäävät alueella todellisesti liikkuvan väestön määrää.

Poliisin vastuualueen säilyttäminen Itä-Suomen aluehallintovirastossa

Itä-Suomen aluehallintoviraston poliisin vastuualueeseen kuuluvat Etelä-Suomen ja Itä-Suomen aluehallintoviraston alueet. Poliisin vastuualueen tehtävänä on poliisitoimen alueellinen viranomaisyhteistyö, erityisesti turvallisuuteen liittyvä yhteistyö sekä varautumisen ja valmiussuunnittelun koordinointi. Lisäksi poliisin vastuualue osallistuu peruspalvelujen arviointiin poliisitoimen osalta. Aluehallintoviraston poliisin vastuualueen työssä on tärkeää toimia alueen turvallisuustoimijoita kokoavana. Aluehallintoviraston strategiassa turvallisuus on ydintoimintoja.

Aluehallintoviraston eri vastuualueet (peruspalvelut, oikeusturva ja luvat kuten myös pelastustoimi) tarvitsevat jatkossakin alueellisen turvallisuuden strategisen kumppanin, sitä ei voida toimintojen valtakunnallistamisella tai poliisihallituksen henkilöstön siirtämisellä poliisilaitoksiin voida korvata.

Poliisin vastuualue tulee Itä-Suomen aluehallintovirastossa säilyttää. Maakunnallisista poliisilaitoksista tulee lisäksi nimittää riittävä määrä vastuuhenkilöitä, jotka ovat mukana sisäisen turvallisuuden suunnittelussa ja myös peruspalvelujen arvioinnissa sekä yhteyksissä kuntatoimijoihin. Aluehallintoviraston yhteistyökumppaniksi tulee nimittää riittävällä toimintavalmiudella yhteistyöhön osallistuvat päällikötason henkilöt.

Poliisilaitosten määrä

Poliisilaitosten hallinnollisten rajojen tulee jatkossakin perustua maakuntien rajoihin. Tällöin hallinnolliset rajat ovat yhtenevät muuhun maakunnalliseen toimintaan mm. elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksiin ja aluehallintoviraston rajoihin. Poliisityössä tulee säilyttää tärkeä paikallistuntemus eikä poliisien resursseja saa keskittää poliisilaitoksen sijaintipaikkakunnalle. Hallintoalueiden laajentamista emme kannata.

Poliisi yhteispalveluissa

Poliisin palveluverkon uudistamisessa on järkevää hierarkkisesta toimipisteluokittelusta luopuminen, joka mahdollistaa joustavamman toiminnan. Samoin toimitilojen määrän ja käytön tehostaminen on perusteltua. Poliisin lupapalvelujen sähköistäminen helpottaa kansalaisten asiointia, mutta osa kansalaisista jää vaille palveluja, koska he eivät pysty käyttämään sähköisiä palveluja. Kansalaisille olisi tarjottava kohtuullisen matkan etäisyydellä näitä palveluja esimerkiksi yhteispalveluna, joka sisältää etäpalvelut. Poliisi on sen sijaan vähentänyt mukanaoloa jo nykyisissäkin yhteispalvelupisteissä.

Poliisi on osa sisäisen turvallisuuden "perusrakennetta"

Nyt on havahduttava viranomaistoiminnoissa siihen, että ennaltaehkäisevä toiminta tarvitsee resursseja myös poliisitoimessa. Poliisi toimii aluehallintovirastossa yhteistyökumppanina. Yhteistyön tarve on jatkuvasti lisääntynyt eri toiminta-aloilla ja painottuu erityisesti lisääntyneessä ennaltaehkäisevässä työssä, kuten koulujen ja yhteiskunnan eri laitosten turvallisuussuunnittelussa. Alueiden ja kuntien sisäisen turvallisuuden suunnittelussa poliisilla on ollut aloitteellinen rooli. Yhteiskunnan "pahoinvoinnin" on arvioitu lisääntyneen, ja poliisiin merkityksen kasvaneen nimenomaan ongelmien ennaltaehkäisyssä.

Poliisin on oltava osa paikallista ja alueellista sisäisen turvallisuuden yhteistyötä ja poikkihallinnollista toimintaa.

Ylijohtaja

Elli Aaltonen

Neuvotteleva virkamies

Tuula Kääriäinen